

Recerca en història contemporània

Port i ferrocarril a Barcelona

Enric Garcia

Un dels elements clau en la història del port de Barcelona és el seu enllaç amb el ferrocarril. La implementació del ferrocarril coincideix en el temps amb la sortida de la ciutat més enllà de les seves muralles, amb la construcció d'un port industrial i amb la cristallització de la gran Barcelona, capital d'un territori que és «la fàbrica d'Espanya». El desenvolupament posterior de les infraestructures (xarxa ferroviària i estructures portuàries) i de la trama urbana, amb les interrelacions de caire econòmic i social que han vist els darrers cent cinquanta anys, són una història gairebé desconeguda per a la major part dels ciutadans del país, fins i tot per a aquells que han estat directament o indirecta beneficiaris d'aquesta història.

El paper del ferrocarril en el desenvolupament del port i de la ciutat no ha estat investigat en profunditat. És per això que, a partir d'una idea del Centro de Estudios Históricos del Ferrocarril Español, es va plantejar la possibilitat de fer un estudi sobre les relacions entre el port de Barcelona i el ferrocarril. D'entre totes les possibles aproximacions (econòmica, política, tecnològica, etc.), es proposa realitzar una recerca que aportï una visió de conjunt enriquidora i nova. No es proposa, doncs, realitzar un treball de recerca exhaustiu, sinó més aviat presentar els traços bàsics d'aquesta relació entre el ferrocarril i el port durant més de cent cinquanta anys i plantejar aquelles preguntes que caldrà resoldre a partir de recerques molt més especialitzades.

El resultat final resultarà un important volum d'informació (documental i gràfica) que haurà de generar pos-

teriorment una exposició i una publicació; en qualsevol cas, ha de permetre difondre aquesta història desconeguda com una aportació útil per a una correcta comprensió no només del passat, sinó molt especialment del present i per a una preparació del futur.

L'estudi tractarà sobre idees centrals, presents sempre en cada època o període cronològic:

- Les infraestructures (estacions, ponts, equipaments singulars, etc.).
- La política de les administracions en la concepció i en la gestió de les infraestructures.
- El paper del tren en el desenvolupament econòmic del port.
- L'impacte del ferrocarril en la configuració de l'espai portuari i en la façana litoral de Barcelona.

D'altra banda, la recerca aportarà informació sobre qüestions molt diverses, com per exemple el paper de Barcelona com a gran port de Catalunya, d'Espanya i de la Mediterrània; el paper del ferrocarril al Pla Rafo d'ampliació del port industrial, i la història i la descripció dels diferents equipaments (estacions, xarxa interna del port; el projecte de port franc i la seva corresponent xarxa ferroviària; els ferrocarrils de via estreta i el port, etc.). També es vol posar atenció a la necessitat de preservar el patrimoni ferroviari present dins de la zona portuària.

El treball serà realitzat per un equip de professionals del Centro de Estudios Históricos del Ferrocarril Español, sota la direcció del senyor Carles Guasch i sota la supervisió del Museu Marítim. L'estudi, finançat per la Funda-

La xarxa del ferrocarril interna passava entre el Moll de la Fusta i el Passeig de Colom.

ció Privada Museu Marítim i Drassanes Reials de Barcelona, amb el suport de l'Autoritat Portuària de Barcelona, tindrà una durada d'un any, serà el punt de partida d'una publicació que faci accessible a la ciutadania els resultats

de la recerca i, paral·lelament, es planteja la possibilitat d'una exposició al Museu que, a través de maquetes, material gràfic i divulgatiu contribueixi a difondre entre el gran públic una part de la nostra història més propera.

Amb el tren a peu de moll el transbord de mercaderies s'agilita i neix el transport intermodal.

